

<http://valasz.hu/kultura/a-new-york-times-cenzurazta-kerteszmure-106395>

Festő, gazdálkodó, huszárcapitány: Somogyi Győző életműve

Osztoivits Ágnes / 2014.11.11., kedd 11:40 /

Megosztás 13

0

Amikor Somogyi Győző Munkácsy-és Kossuth-díjas festő-és grafikusművész a hetvenedik születésnapjára készült, arra gondolt, hogy a Múcsarnok szívesen otthont adna gyűjteményes kiállításának, de az akkori igazgató ajtót mutatott

neki: művészete nem illik bele az intézmény kiállítási filozófiájába. Ekkor ígérte meg neki Makovecz Imre, hogy mihamarabb megnyílik a Vigadó, lesz Somogyi-tárlat. A kiállítás november végéig látogatható.

Hétköznap délelőtt a kutya sem jár kiállításokra. A Vigadó ötödik és hatodik emeletén megrendezett Somogyi-tárlaton is magányosan nézegetjük azt a hatszáz alkotást, amely az életművet hivatott bemutatni. Rossz a világítás, a reprezentatív ikonosztázok – magyar hősök, magyar királyok, magyar szentek, betyárok – mellett nem látjuk a rendezőelvet, nincs sem időrend, sem tematikai kapcsolódás. Csataképek, tájképek, portrék három sorban, a „bokrokba” zsúfolt feliratok miatt címek és alkotások fölöttébb nehezen azonosíthatók. Fájó, hogy nincs eligazító katalógus, de még informatív tablószöveg sem. A vetítőben látható portréfilmek is inkább a salzföldi gazdára, a lovakra, a rackajuhokra és a huszárságra koncentrálnak, mint a festőre. Amikor csalódottan kifelé ballagunk, s csalódottságunknak hangot is adunk, a bejáratnál arra biztatnak, jöjjünk vissza vasárnap 11-kor, akkor itt lesz a művész is, és minden kérdésünkre választ ad.

Vasárnap több tucat látogató verődik össze: rajongók, szkeptikusok és néhány álmélgató külföldi. A 72 évesen is szálfagyenes, huszárcapitányos tartású művész néhány perc alatt elbűvöli a közönséget. Hát persze, hogy nincs kronológia, ő negyven éve ugyanazt csinálja. Portrékat, tájakat és csataképeket fest tojástemperával, az olajfesték előtti, ősi anyaggal. Ez a technika hallatlan pontosságot igényel, hiszen a már felvitt ecsetvonásokat nem lehet elfedni újabb rétegekkel. „Hálából” a színek és fények ragyognak. Még a hetvenes években egy görögországi úton ragadta meg Somogyit a mediterrán táj utolérhetetlenül élénk színvilága. Aztán rájött, hogy a Balaton-felvidék ugyanezt az élményt nyújtja. 1974-ben vásároltak egy lepusztult házat Salföldön, amelyet két kezük munkájával lakhatóvá tettek. A fővárosi grafikusművészből hagyományőrző gazdálkodó, a vidék szépségét, ezer arcát megörökítő festő lett, s nem mellékesen huszárcapitány, aki szenvedélyesen kutatja a magyar hadtörténetet, zászlókat, viseleteket rekonstruál; 90 zászlót be is mutatnak.

Somogyi Győző művészete

Egyik nagyszabású vállalkozása, a Magyar hősök arcképcsarnoka a honfoglalás millicentenáriumára, 1996-ra készült el, s a magyar történelem leghíresebb – vagy a közvélemény által kevésbé ismert – katonáit, csatanyerő hőseit vonultatja fel, Atilla királytól Maléter Pálig. Minden apró részlet autentikus: a rendjelektől és kitüntetésektől a diadalmas (vagy épp vesztes) ütközetek helyszínét és időpontját feltüntető feliratokig. Nincs két egyforma arc, egyforma uniformis, fegyver vagy zászló. Itt mindenki egyéniség. Érdekes, hogy nem a képzett történészek, hanem politikusok szálltak vitába Somogyival, aki Horthy Miklóst és a II. világháború több szereplőjét is beillesztette az ikonosztázba, végtére is a harcmezőn helytálló parancsnokok voltak. A műnek akkor helyet adó Néprajzi Múzeum megcsonkította a művet, levette Horthyt és az orosz-szovjet front sikeres stratégiáit, ami országos botrányt kavart. Ma a kőszegi vár állandó kiállításán látható a száz katonaportré.

Nem váltott ki hasonló vihart a Magyar királyok arcképcsarnoka, amely Szent Istvántól IV. Károlyig sorakoztatja fel az uralkodókat – Kun László és II. József kivételével –, a Szent Koronával ékesen. Az Árpád-házi királyok ábrázolásában a legendák, a krónikák és a néphagyomány vezette a festőt, de mielőtt feltűntek a hiteles portrék, rájuk támaszkodott. A középkori mesterek alázata és a XX. századi művész emberismerete és szelíd humora jellemzi a képsorozatot. A kérdésre, hogy a latin betűs feliratok mellett miért szerepelnek rovásírással is az uralkodók nevei, Somogyi visszakérdez: nem gyönyörűek ezek a jelek? (Tényleg szépek, akár a régi orosz ikonok ószláv betűi.)

A hatalmas hatodik emeleti terem közepére kis kápolnát állítottak fel a rendezők: itt sorakoznak a magyar szentek és boldogok. Szám szerint harmincan: többségük az Árpádok dinasztiájából származott, és Európa legkülönbözőbb királyi udvaraiban, kolostoraiban élte le életét.

„Valóságos csoda” – mondja az egykori felszentelt katolikus pap, teológiai doktor, aki hitéhez máig hű maradt, s aki sok-sok változatban, szárnyas oltáron és táblaképen megfestette Máriát, a Magyarok Nagyasszonyát. A népi, a paraszti vallásosság ihlette és ihleti ezeket a műveket. Így aztán Mária gyakran áll előttünk magyar népviseletben, másutt pedig Szent Márton magyar huszárként, Szent György végvári vitézként tűnik fel.

Az emlékműkiállítás előkészületei

Fotó: MTI

Vajon mit keresnek a királyok, hősök, szentek mellett a betyárok? Merthogy róluk is festett sorozatot Somogyi Győző. Ők tényleg rablók, útonállók és gyilkosok, mondja a művész, de a magyar történelem megkerülhetetlen figurái, igazi egyéniségek. A mondott kettősség sugárzik az arcmásokról, de nem karikatúrákról van szó. Hogy miért szerepelnek a tárlaton a művész felmenői és családtagjai, ezt érteni véljük, és azt is, hogy a családi galéria bővülni fog a közeljövőben, hiszen az alkotó – aki legszívesebben minden valaha élt magyart megörökítene, mert szereti ezt a népet, ezt az országot – miért ne kutatná a saját családfáját.

Az ötödik emeleti terem a grafikus Somogyit mutatja be szitanyomatokkal,

részkarokkal. „Ateista barátaim arra biztatnak, térjek vissza a grafikához, mert az az igazi műfajom. Vallásos ismerőseim szerint hagyjam a grafikát, fessek minél többet” – mondja a művész, és a kétórás tárlatvezetés végén is szívesen beszél arról, miért fogott neki hiteles térkép nélkül a történelmi Magyarország látképének megrajzolásához. Hogy mit jelentett számára 1956, aztán 2006, továbbá miért illusztrálta Zrínyi eposzát, a Szigeti veszedelmet, és miért hozta össze a XIX. századi nemzeti ébredés horvát, szerb, szlovák, cseh és román figuráit Petőfi Sándorral.

A hatszáz alkotás, amelyet magánszemélyek és közgyűjtemények kölcsönöztek a tárlatra, ne szépítsük, befogadhatatlanul sok. Még akkor is, ha a képek többsége tiszta derűt és harmóniát sugároz derűsnek és harmonikusnak igazán nem mondható világunkba.

Provident kölcsön

Fagyasztóláda árak

Formába hozó módszer?

Új Mazda CX-

könyv

Ne bízsa a szerencsére

Ráncosodni kezdte?

Plusz jövedelmet keres?

Ru

AKCIÓSAN!